

PROGETTI EUROPEI di ARCHITETTURA

IN UNA MOSTRA A BUDAPEST

EURÓPAI ÉPÍTÉSZETI PROJEKTEK

EGY BUDAPESTI KIÁLLÍTÁSON

Il workshop organizzato dalla Facoltà di Architettura di Firenze, terzo e conclusivo del programma triennale di collaborazione con le università di Oulu e Budapest "Urban Renewal and Cultural Heritage Preservation in Europe", ha proposto agli studenti un tema delicato e da tempo al centro del dibattito urbanistico nella città di Firenze. Il quartiere di Brozzi e Le Piagge, nella periferia ovest, ha avuto una storia travagliata negli ultimi 40 anni, che, non diversamente da quanto accaduto in molte altre periferie italiane, ha portato alla formazione di una zona residenziale molto popolosa, ma con pochi servizi, pochi spazi pubblici di buona qualità e, contemporaneamente, molti problemi sociali. Allo stesso tempo però oggi nel quartiere si trovano le risorse, le idee, le energie per progettare un futuro in cui la qualità della vita sia sensibilmente migliore.

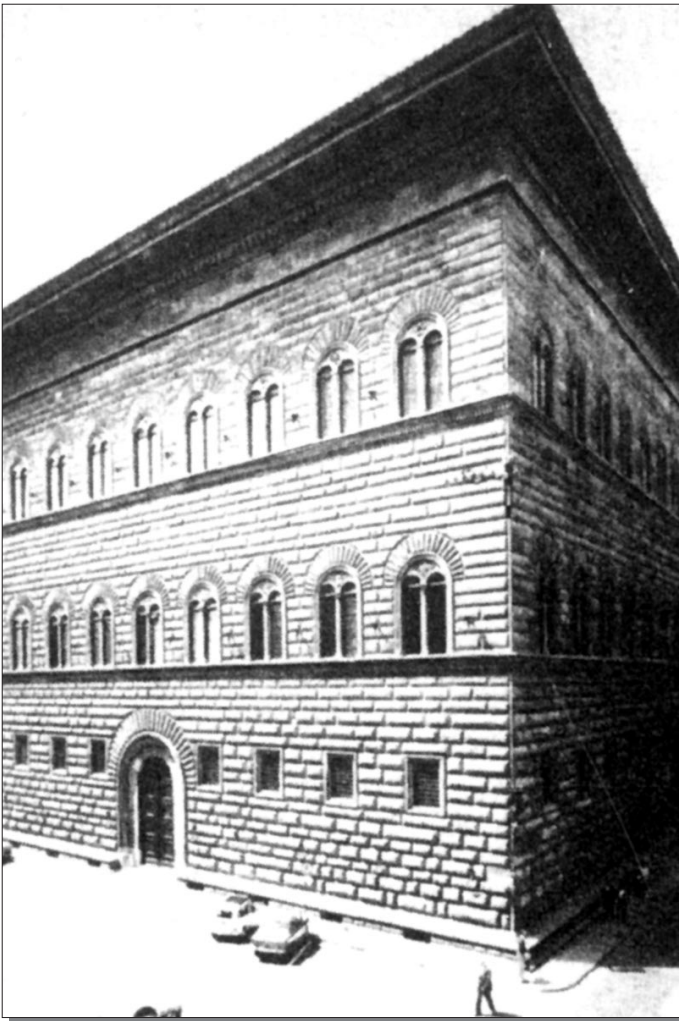
In questo contesto 15 studenti provenienti dalle tre università si sono trovati a dover sviluppare le loro idee ed i loro progetti. I temi che sono stati affrontati nascevano da richieste dell'amministrazione del quartiere, di alcuni soggetti locali (associazioni, la parrocchia, ecc.), dalle proposte di un progetto di larga scala avviato dall'amministrazione comunale con il coinvolgimento dell'architetto Giancarlo De Carlo. Il difficile compito che il workshop si è dato è stato non solo sviluppare alcune proposte di dettaglio per spazi pubblici o edifici significativi, ma anche ricucire, attraverso questi interventi, il tessuto complessivo del quartiere alla ricerca di un ordine urbano al servizio degli abitanti. La condivisione ed il confronto sulle scelte dei singoli progetti è stato dunque un elemento centrale del lavoro che ha portato, al termine di un intero anno accademico, alla costruzione di due ipotesi generali di riqualificazione urbanistica. Ipotesi simili nella loro impostazione, ma volutamente differenziate per sperimentare due possibili alternative e all'interno delle quali si ritrovano tutti i contributi personali degli studenti.

I progetti sono stati sviluppati in due fasi di lavoro "sul campo" a

A Firenzei Egyetem Építész Kara által, Budapest és Oulu városainak társintézményeivel együttműködve az „Urban Renewal and Cultural Heritage Preservation in Europe” témájú hároméves program keretében harmadik és egyben utolsó alkalommal megrendezett workshop nagyon érzékeny témajavaslatot ajánlott a résztvevő diákoknak. A megtárgyalásra javasolt kérdés hosszú idő óta a Firenzét érintő urbanisztikai viták középpontjában áll. A város nyugati periferiáján található Brozzi és Le Piagge kerületek az utolsó negyven évben keserves időket éltek át. E folyamat következtében, nem különbözően attól, ami más olasz városok külterületein is lejárott, ezen városrészekben népes lakóközösségek fejlődtek ki, kevés közszolgáltatással, kevés jó minőségű közterülettel ugyanakkor súlyos társadalmi problémák halmazával. Ugyanakkor megállapítható, hogy ezekben a kerületekben számos forrás is fellelhető, vannak jó elképzelések, van energia arra, hogy egy olyan jövőt tervezzenek, melyben a lakosság életminősége számottevően javulhat.

A három városból érkezett építész-hallgatóknak tehát az volt a feladatuk, hogy ebben a témában elkészítsék terveiket, bemutassák elképzeléseiket. Az egyes, válasza váro, megoldandó kérdések a helyi önkormányzatok és néhány helyi szervezet (civil egyesületek, egyház-kerületek) felől érkeztek, de alapul szolgált a diákoknak az a helyi önkormányzat által már elkészített nagyszabású fejlesztési terv is, mely korábban Giancarlo De Carlo építész bevonásával készült. Az a nehéz feladat, melynek megoldását a workshop maga elé tűzte nem csak abban állt, hogy néhány részletbe menő javaslatot adjon a közterületek kialakítására és néhány jelentős épület hasznosítására, de arra is ki kellett terjedjen, hogy ezen beavatkozások útján hogyan lehet újjászervezni a kerületi lakók közösségét egy olyan városi rendbe, mely rend a helyi lakosság érdekeit szolgálja. A tervek összehasonlítása, az egyes megoldásokkal kapcsolatos konszenzus kialakítása tehát alapvető és központi eleme volt annak a munkának, mely egy tel-

jes tanítási év időtartama alatt zajlott, és végül két általános urbanisztikai fejlesztési hipotézisre szűkült le. A két hipotézis megoldási javaslataiban sok hasonlóságot mutatott, de szándékosan igen eltérő és differenciált válaszokat adtak a részletkérdésekre. Valójában itt mutatkozott meg a diákok eltérő egyénisége, személyes tehetsége.

A tervek továbbfejlesztése két fázisban zajlott a firenzei „tethelyen”, 2003 nyarán, majd 2004 februárjában. Ezt követően a munka az egyes városok egyetemein folytatódott úgy, hogy közben a résztvevők között mindvégig élő kapcsolat volt, anyagokat cseréltek azon a speciális internetes munkavonalon, melyet az oului egyetem működtetett.

Ez a workshop egyfajta bizonyossággal és egyfajta reménnyel is eltölthet mindenkit. Bizonyosság az, hogy az ehhez hasonló programok az építész-hallgatók számára szakmai gazdagodást jelent és lehetőséget ad nekik arra, hogy a megszokott munkakörnyezetüktől teljesen eltérő körülmények kihívásai között méretessék meg magukat. Minden szakma megszerzéséhez fontos gyakorlat az ilyen, de talán még inkább így van ez az építészek esetében. Az építészek ugyanis munkájuk során egy már létező várossal kerülnek kapcsolatba, saját elképzeléseiket kell összhangba hozni a létező környezettel, azzal az épített világgal, melynek fő jellegzetességét a múlt emlékei erőteljesen meghatározzák. Ez a kérdés a kortárs, minőségi építészet kulcsfontosságú eleme. Az is biztos, hogy maguk az egyetemek és az oktatók is gazdagodtak e program során. Az oktatóknak is módjuk volt egy olyan munka folyamatában összehasonlítani oktatási módszereiket, melynek során szoros kapcsolatba kerülhettek olyan hallgatókkal és kollégákkal, akik egy más világban, más tapasztalatokkal rendelkeznek, bár végcéljuk természetesen közös.

Végezetül a remény az, hogy ez a közös munka valamit hozzáértett ahhoz a gondolkodáshoz, mely Firenze e kerületeinek, a kerületek lakosságának jövőjéről szól. Lehet, hogy ez a hozzájárulás nem nagy, de éppoly gazdag, mint amilyen csak a diákok képzelete és lelkesedése lehet.

Iacopo Zetti

Firenze, nell'estate del 2003 e successivamente nel febbraio 2004, poi nelle rispettive sedi universitarie, mantenendo i contatti e scambiando materiali attraverso uno specifico spazio di lavoro via internet organizzato dall'università di Oulu.

Questo workshop ci ha lasciati con una certezza ed una speranza. La prima è che programmi come questo costituiscono un sicuro arricchimento per studenti che hanno così l'opportunità di confrontarsi con contesti anche molto distanti dai loro abituali ambienti di lavoro. Pratica importante oggi per ogni professione, ma tanto più per il mestiere dell'architetto in cui il rapporto con la città esistente e la capacità di inserire le proprie idee in un ambiente, già fortemente caratterizzato dal passato, è elemento centrale delle qualità delle nuove architetture. Certo è anche l'arricchimento per le università e per i docenti che possono confrontare i propri metodi didattici in un lavoro che li porta a stretto contatto con colleghi e studenti provenienti da esperienze diverse, ma con un obiettivo finale comune.

La speranza è infine di aver portato un contributo al dibattito sul futuro di questa parte della città di Firenze e dei suoi abitanti, magari piccolo, ma ricco come sa esserlo l'entusiasmo degli studenti.

Iacopo Zetti

The workshop, organized by the Faculty of Architecture of Florence, is the third and last in a triennial collaboration between the Universities of Oulu and Budapest. Titled *Urban Renewal and Cultural Heritage Preservation in Europe*, the workshop has challenged participating students to develop ideas and plans for improving the Florence peripheral neighborhoods of Brozzi and Piagge, which are characterized by dense populations, few public services, inferior common spaces and a plethora of social dysfunctions—problems linked to the urban redevelopment of the area. Architect Giancarlo De Carlo has helped the students learn to confront and solve such problems, thus to improve the quality of life of the area's inhabitants.